

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Голубчак Катерини Тарасівни
на тему: «Архітектурно-планувальна організація духовно-реколекційних центрів Української Греко-Католицької Церкви»
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури
за спеціальністю - 18.00.02 - архітектура будівель та споруд

Загальна характеристика роботи. Відгук складено на підставі вивчення рукопису дисертації К. Т. Голубчак, її автореферату, а також опублікованих праць за темою дисертації.

Рукопис загальним обсягом 259 стор. містить: текстову частину - 181 стор.; графічну частину з 62 ілюстраціями; додатки на 16 сторінках. Список літературних джерел дослідження укладено з 156 бібліографічних посилань.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Загальносвітова тенденція до розширення спектру діяльності церкви, поява нових форм впливу її на суспільство зумовили доцільність формування нових типів сакральних об'єктів - духовно-реколекційних центрів (ДРЦ). Проектування та будівництво ДРЦ на теренах України обумовлені низкою чинників, серед них: високий рівень духовності місцевого населення і вплив на соціальне життя сучасного суспільства; культурний запит і активний розвиток паломницького туризму; потреби церкви реалізовувати нові сфери діяльності; наявність багатой сакральної спадщини, яку необхідно зберігати та надавати їй нових функцій. Все це в комплексі визначило наукові та практичні потреби ґрунтовних комплексних досліджень архітектурно-планувальної та об'ємно-просторової організації духовно-реколекційних Проектування ДРЦ потребує особливих підходів, розвитку і поглиблення національного досвіду будівництва. Відсутність нормативної бази та практичних рекомендацій з питань архітектурної організації духовно-реколекційних центрів УГКЦ спонукало до експериментального їх проектування та спорудження. Такі центри не завжди й не сповна задовольняють потреби церкви та суспільства. Це підтверджує актуальність обраної для дослідження теми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень.

Наукові дослідження дисертації базуються на методі комплексного функціонально-структурного аналізу, що включає порівняльний та статистичний аналіз значної кількості духовно-реколекційних центрів чи типологічно схожих споруд, аналіз факторів впливу, графоаналітичний аналіз вихідних даних, моделювання, експериментальне проектування. Наукові положення опираються на власний досвід автора у проведенні науково-дослідних та проектних робіт, а також реальне проектування. Висновки та рекомендації роботи достатньо аргументовані та відповідають поставленим завданням дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у:

- систематизуванні значного обсягу наукової інформації щодо формування та функціонування духовно-реколекційних центрів (С. 35-47);
- проведенні класифікації ДРЦ за різними критеріями (С. 136-43);
- виявленні впливу низки чинників на архітектурно-планувальне вирішення духовно-реколекційних центрів (С. 119-135).

Автором вперше сформульовано основні принципи формування ДРЦ; запропонована типологія (парафіяльні, реколекційні та паломницькі центри) і визначені параметри приміщень ДРЦ. (С. 190-199)

Також вперше сформовано рекомендації щодо функціонально-планувальної, містобудівної архітектурно-композиційної організації духовно-реколекційних центрів УГКЦ (С. 190-215).

Практичне значення отриманих результатів. Висновки та результати дисертаційного дослідження мають науково-практичне значення. Їх необхідно використовувати в якості рекомендаційних матеріалів для проектування нових духовно-реколекційних центрів УГКЦ. Об'єднання архітектурно-типологічних основ і сучасного досвіду будівництва ДРЦ дозволить адаптувати наявні споруди й комплекси до нових соціально-культурних функцій. Розроблена класифікація та номенклатура, запропонована архітектурна організація ДРЦ могли б доповнити відповідні нормативні документи. Матеріали

дисертаційного дослідження можуть використовуватись під час навчального процесу у підготовці студентів архітектурних спеціальностей.

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження в опублікованих роботах та реалізація результатів дослідження. Основні положення, висновки і результати дослідження викладені автором у 20 наукових публікаціях з них 9 статей у фахових виданнях України, 2 статті у зарубіжних збірках наукових праць та виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних. Опубліковано 7 тез доповідей конференцій. Публікації автора висвітлюють результати дослідження. Загальний обсяг і зміст наукових публікацій відповідає вимогам ВАК України.

До дисертації додано документи, що підтверджують практичне використання отриманих здобувачем результатів - 6 актів впровадження: в навчальний процес для студентів спеціальності 191 "Архітектура та містобудування" Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу; в проектні пропозиції для молодіжного духовно-реколекційного центру у с.Рибне Тисменицького району Івано-Франківської області, паломницького духовно-реколекційного центру у с.Погоня Тисменицького району Івано-Франківської області та парафіяльного катехитичного центру у м. Івано-Франківську.

Оцінювання змісту та завершеності дисертації.

Дисертація складається із розширеної анотації, вступу, трьох розділів та висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків, що містять акти впровадження результатів дослідження.

У вступі обґрунтована актуальність теми, сформульовані об'єкт, предмет, мета і завдання, методи і межі дослідження, а також інші аспекти.

У першому розділі "Стан та передумови дослідження архітектурної організації духовно-реколекційних центрів" автором здійснено аналіз та узагальнення спеціальної літератури та науково-дослідницьких робіт. Доведена доцільність розробки науково обґрунтованих рекомендацій та методології проектування духовно-реколекційних центрів УГКЦ. Досліджено історичні передумови формування та еволюцію ДРЦ на теренах України. Проведено

глибокий аналіз сучасної закордонної та вітчизняної практики проектування ДРЦ та типологічно подібних споруд, виявлено тенденції, відмінні риси та проблеми організації даних закладів в Україні та визначено засоби вдосконалення їх архітектурно-планувальних рішень.

У другому розділі "Методичні засади дослідження архітектурної організації духовно-реколекційних центрів УГКЦ" автором обґрунтоване використання комплексу загально наукових теоретичних та емпіричних методів, а також спеціалізованих архітектурно-містобудівних методів дослідження, що в комплексі забезпечили реалізацію поставлених завдань. Загальна методика базується на застосуванні елементів системного та комплексного підходів. Автором проведено анкетування, за результатами якого обґрунтовано визначення функціональних зон, оптимальні параметри приміщень, зміни у вікових категоріях тощо. В роботі послідовно розглядаються чинники (архітектурні, містобудівні, канонічні, конструктивні, екологічні та ін.) та вимоги формування архітектурно-планувальної організації духовно-реколекційних центрів. Подані авторські пропозиції щодо класифікації досліджуваних споруд.

У третьому розділі "Рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації духовно-реколекційних центрів УГКЦ" на підставі розробленої класифікації, надаються пропозиції з номенклатури та відповідного складу приміщень перспективних для розвитку на теренах України типів духовно-реколекційних центрів (парафіяльних, паломницьких та реколекційних центрів), розроблено їх планувальні моделі. Подано рекомендації щодо розміщення ДРЦ в структурі населених пунктів та розроблено схему покриття мережею духовно-реколекційних центрів на теренах Західної України. В розділі автор наводить основні принципи та прийоми формування духовно-реколекційних центрів. Встановлені композиційні прийоми удосконалення об'ємно-просторових рішень ДРЦ з наданням художньої виразності їх фасадам та інтер'єру приміщень.

Висновки до кожного розділу дисертації та загальні висновки логічні й послідовні, підсумовують основний зміст проведеного дослідження.

Структура дисертації побудована чітко й лаконічно та відповідає поставленій меті і завданням дослідження.

Разом з позитивною оцінкою роботи в цілому, маємо підстави висловити **окремі побажання та зауваження.**

1. В актуальності роботи варто було б підкреслити всебічний вплив духовно-реколекційних центрів на розвиток місцевих громад і, навіть, регіонів.

2. Дані соціологічних опитувань в тексті не апелюють до джерел інформації, хоч у наведених таблицях вказується джерело (С. 102, 104).

3. В таблиці результатів анкетування не зазначено одиниці [%] або кількість осіб, що брали участь в опитуваннях, що ускладнює сприйняття наведених в ній даних (С. 114).

4. У підрозділі 2.2. надто деталізовано застосування деяких методів дослідження.

5. Подекуди рисунки та схеми дублюють текст чи зміст дисертації, а тому є необов'язковими (наприклад: рис. 2.2.1; рис. 2.2.2; рис. 3.1.3).

6. У наведеному переліку науковців, праці яких становлять теоретичну базу дослідження, присутній ряд прізвищ, науковий внесок яких не є дотичним до рецензованого дослідження.

Висловлені зауваження не знижують теоретичного і практичного значення праці та не мають характеру принципового заперечення, але потребують коментарів автора і можуть бути враховані та виправлені здобувачем у подальшій роботі. Також вони не впливають на позитивне враження від розглянутої роботи

Відповідність змісту дисертаційного дослідження та автореферату.

Автореферат за структурою та змістом відповідає рукопису дисертаційної роботи та не містить положень, які в ній відсутні.

Оцінка мови, стилю та оформлення дисертації та автореферату.

Дисертація та автореферат характеризуються єдністю змісту. Бібліографічний опис джерел відповідає вимогам. Роботу написано відкритим науковим стилем, з використанням сучасного термінологічного апарату без надмірного вживання чужотвірних термінів. Окремо зауважимо на ілюстративному матеріалі, що є

достатньо інформативним, виконаним на високому професійному рівні і добре доповнює теоретичний матеріал.

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи та її відповідності вимогам до кваліфікаційних робіт. За актуальністю поставлених задач, обсягом проведених досліджень, практичною цінністю отриманих результатів дисертація Голубчак Катерини Тарасівни "Архітектурно-планувальна організація духовно-реколекційних центрів Української Греко-Католицької Церкви" є оригінальною завершеною працею і відповідає вимогам МОН України, які висуваються до кваліфікаційних наукових праць (розділам 9, 11, 12 і 13 Постанови «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 27.07.2016), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.02 - архітектура будівель і споруд.

Офіційний опонент:

Кандидат архітектури, доцент,
доцент кафедри архітектурного проектування
та інженерії Національного університету
"Львівська Політехніка"

Л.О. Шулдан

Підпис засвідчую:
Вчений секретар
Національного університету
"Львівська Політехніка"



Р.Б. Брилинський